

קונטרס

פרשת ויקרא

שנאמרו על ידי

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מהאלמין

הוצאה שני

*

ה'תשנ"ז

בלתי מוגה

הוצאת אור יחזקאל

ברוקלין, נוא יארק יע"א
שנת תשנ"ז לפ"ק

הקדמה

בעזה שיי"ת

הקדמת המעתיקים והמוציאים לאור

- א -

ברוך המקום ברוך הוא, אשר חבלים, היינו שתיים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה (כמאחז"ל מדרש שוחר טוב תהלים ט"ז) נפלו לנו בנעימים, לנו התלמידים, חברים מקשיבים, אשר בצל כ"ק עט"ר שליט"א אנו חוסים, ולקחנו על שכמנו להוציא לאור לתועלת הרבים, כבקשת טובים וידידים, לחזק הברכים, באמרים היקרים, מאירות כספירים, ח"ב על ויקרא, במדבר, דברים ומועדים, אשר להם זכינו, בימי עלומינו, ויראו עינינו, וישמח לבנו, ותגל נפשינו, באור חדש אשר לנו האיר, בתורה ועבודה אור המאיר, מדי שבת בשבתו ומועד כהלכתו.

משימה כבידה נטלנו על שכמנו להעתיק הני מרגניתא טבין דמתאמרין בבי מדרשא מפי רבינו שליט"א, אף כי יודעים אנחנו שלא הגענו כלל לידי מדה זו, להיות דולה ומשקה מתורת עט"ר שליט"א לאחרים. אולם בכל זאת אמרנו אל לבנו לא נמנע הטוב - ואין טוב אלא תורה - ולא נחזיק טיבותא לנפשינו לבד. ומדי עסקינו בהעתקת וסידור החידושי תורה אשר רשמנו לעצמינו מפי השמועה, אמרנו להנות בהם בני אדם ולזכות את הרבים.

לפעמים לא יכלנו להעתיק הדברים כראוי, ובודאי לא ירדנו תמיד לעומק המכוון, והוא דבר המצוי תמיד, שא"א לקלוט כל הדברים מפאת סיבות שונות. אי לזאת בקשתנו שטוחה לפני כל לומד ומעיין שאם ימצא איזה טעות וגמגום בלשון או שנלקה בחסר ויתר, לא יאשים אותנו וידון אותנו לכף זכות, ובפרט אם ימצא איזו שגיאה וטעות הדפוס, שכבר אמר נעים זמירות ישראל "שגיאות מי יבין".

- ב -

מצאנו לנכון להביא כאן דברים ששמענו מעט"ר שליט"א בנוגע לחדש חידושי תורה וקביעתם בספר:

בספר חסידים (סימן תק"ל) כ' שהקב"ה גוזר מי יהי' חכם, ומה חכמתו וכו' וכמה ספרים יעשה, יש שגוזר עליו שיעשה ספר אחד או שנים וכו' וכל מי שגילה לו הקב"ה דבר ואינו כותבה ויכול לכתוב הרי גוזל מי שגילה לו כי לא גילה לו אלא לכתוב וכו' עכ"ל.

נראה להסביר מדוע חידושי תורה שהאדם מחדש הוא במקום קרבן, בהקדם דברי הראשית חכמה שער הקדושה פ"ד, שכתב וז"ל: כמו שצריך לפרות ולרבות במין הגשמי, כן צריך שיפרה וירבה גם ברוחני ולא יהי' שכלו שכל עקר שאינו מוציא פירות, ואל זה כווננו במאמר ודלא מוסיף יסיף, שלא יהי' אדם לומד היום מה שלמד אתמול ונמצא עוסק כל ימיו בהלכה אחת ואין בידו שום חידוש, ואם ח"ו אינו מוסיף כדי להוציא פירות, דומה לעץ יבש שאינו עושה פרי וכורתים אותו, מפני שאין בו כל תועלת ולא יצלח לשום דבר, רק יהי' לבער עכ"ל.

ובספר נשמת אדם פירש מה שאמר הכתוב פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם, ר"ל כי עיקר פרי צדיק הוא בתורה שנקרא "עץ חיים" כי מוליד חידושים בתורה והם הם עיקר תולדותיו באשר תולדות הגופניות אינם רק דברים ארציים, שאין להם תנועה עצמית רק הש"ת נותן בהם נשמה ורוח ויהי' לנפש חי', לא כן המה תולדות התורה, אם הוא מוליד דבר רוחני, נותן נפש רוח ונשמה למלאך, וזה שאמר ולוקח נפשות חכם, כי הוא מוליד נפשות רוחניות.

- ג -

מובא בזה"ק שעל ידי חידושי תורה בוראים רקיעים חדשים, כל מלה דמתחדש באורייתא עביד רקיע חדא.

ועיין מהר"ם שיף ליקוטי אגדה שמפרש הפסוק "האזינו השמים ואדברה", היינו השמים שנעשו ממה שאדברה, "ותשמע הארץ", ולאיזה ארץ אני אומר, "אמרי פי", שנעשית מאמרי פי, ולפי"ז לא המדרש עיקר, היינו "עקר" שלא יהי' המדרש עקר שאינו מוליד, רק יוליד בשכלו חידושים בתוה"ק.

עיין בבעל הטורים על הפסוק (דברים ז') לא יהי' בן עקר ועקרה, בגימטריא בדבר"י תור"ה, והוא כמו שאדם מצוה לפרות ולרבות, כן מצוה שיהי' תורתו עושה פרי, היינו שיחדש חידושי תורה וזה פרי, וכמו שהדין דמי שיש לו בן שאינו מוליד אינו יוצא מצות פו"ר, כן בד"ת ג"כ מי שחלק לו השי"ת בבניה וזכה לחדש חידושי דאורייתא עליו לתת זרע לזרוע להולידה ולהצמיחה, שדברי חידושי בהתורה המה פרו, שגם המה יעשו פרי ויולידו תולדות בהתורה, וזה א"א זולת אם ישלח דברו על פני תבל, ואז התלמידים לומדי תורה הבאים אחריו בידם לדלות תושי' ומזימה ממעין גנו, לחדש בסיבתו חידושי תורה, וזה יהי' כל פרו אשר ח"ו לא ישובת מעיינו, וכנחלים נטיו וכגנות עלי נהר ילכו יונקותיו עד עולם, ובזה לא יהי' עקר בדברי תורה, זולת יוליד ויצמיח פרי ישוה לו לטובה, עכ"ד.

ולפי"ז שהחידושי תורה שאדם מחדש הוא פרו, ואם העלם על מזבח הדפוס הרי הם בניו הרוחניים יובן שפיר שהחידושי תורה הם במקום קרבן, דבכל עת הרי הוא כאלו מקריב קרבן, דהא החידושין הם לנגד עיניו לעולם, לו ולכל העולם עד עולם.

- 4 -

בגמרא יבמות (דף צ"ו) בשם ר"י א"ר וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמות, אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע יה"ר שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז, דאמר ר"י משום רשב"י כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובבות בקבר ע"כ. וכאלו בעל המימרא אומר אז דבר זה בעצמו, וכאלו לא ביטל מלימוד תורה גם בעולם העליון.

וכן מצינו בזהר הק' בפ' ויחי (דף רי"ז) שבקש ר' יצחק מר' יהודה דכד תימא מילי דאורייתא ומתדכר מאינן מלין דאנא אמינא דתימא משמי בגין לאדכרא שמי ע"כ. ויובן שע"ז נחשב כאלו בעל המימרא אומר בעת ההוא דבר זה בעצמו, ממילא נחשב כאלו מקריב אז הקרבן ע"י חידושיו.

- ה -

ידוע דברי הרמב"ם ז"ל בסוף הל' מזוזה שכתב: שאין לך דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולמים עי"ש. וכדי לבוא לידי הכרה וידיעה זו הי' מחסדו הגדול לתת לנו התורה והמצות, וכמו שכתב הרמב"ן בפרשת בא זל"ק: וכוונת כל המצות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו והוא כוונת היצירה שאין לנו טעם אחר ביצירה ואין לעליון בתחתונים חפץ מלבד זה שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו עי"ש. וכן כתב הרמב"ם בספר המצות מצוה ר"ט, שעיקר היות בריאת אדם היא מפני החכמה כדי שיכיר בוראו, עי"ש.

העולה מזה שהתורה הקדושה מאירה עיני האדם להכיר האמת ולידע ולהודיע שכל העולם ומלואו וכל הצלחתה וכל עושרה וכל כבודה וכל תענוגה הכל הוא הבל ורעות רוח וכחלום יעוף עובר ולא קיים "בין לילה הי' ובין לילה אבד".

ובזוה"ק פ' ויחי (דף רכ"ג ע"ב) איתא תניא אמר ר' אלעזר אפילו אי בר נש קיים אלף שנין ההיא יומא דאסתליק דמי לי' כאלו לא אתקיים בר יומא חד עכ"ל.

וכבר צווח שלמה המלך ע"ה "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש", ואמרו רבותינו ז"ל תחת השמש אין יתרון בעמלו, אבל למעלה מן השמש שהיא התורה הקדושה יש יתרון, שהוא עמל קיים ונצחי שהוא מודיע לו את קונו ואת בוראו אשר בשבילה בא לעוה"ז, והוא הוא אשר חי וקיים לנצח ולנצח נצחים ועומד לעולם ולעולמי עולמים.

- 1 -

מובא באלשיך הקדוש שיש תקנה להעלות כל מה שלמד לבחינת לשמה אף שלא הי' בכוונה רצוי' כמו דקיי"ל דשם שלא נכתב בקדושה מעביר עליו בקולמוס ומקדש, כ"כ כל תורה שלא למד לשמה יתפלל להשיל"ת שיעלם ויקדשם לשמה ובזה יתוקן שיהי' הכל למפרע לשמה.

המהר"ל מפראג ז"ל בהקדמת ספרו תפארת ישראל מפרש שתפלת דוד המלך ע"ה אגורה באהלך עולמים, שביקש שיהי' לו זכות שישפיע תורה לאחרים. וע"ז אמר "יהיו לרצון אמרי פי", שיהיו מקבלים את דבריו, ובמדרש יהיו לרצון אמרי פי, שיעשו לדורות ואל יהיו קורין בהם כקורא בספר וכו', רק יהיו קורין בהם ונוטלין שכר כנגעים ואהלות. ולכך אמר יהיו לרצון אמרי פי אל הבריות והגיון לבי לפניך, ר"ל כל הלבבות דורש השיל"ת וידעת שכוונתי לשם ה' ולכך ידריך אותי בדרך אמת, ה' צורי וגואלי, כלומר, כיון שאתה יצרתני אין אתה מואס ביצוריק, ואם מעשי גרמו להרחיק אותי, הרי אתה גואלי מכל דבר אף כי רחקתי, עד שאינו לרצון בכל התפלה אל מי שאינו מואס בשפלים ואינו מרחיק שיהי' רחוקים, שיהיו לרצון אמרי פי לפני כל ויווני דרך אמת ויסעדני בימין צדקו נצח אמן עכ"ל.

- 2 -

המהרש"א בח"א (ב"ב י' ע"ב) אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, כתב וז"ל: כי עיקר הלימוד ושנעשה בו רושם הוא הלימוד הבא בכתבת היד אשר על כן נקראו החכמים סופרים עכ"ל. ובפשטות זה עולה על מי שעוסק בתורה מחדש חידושים הן בשמעתתא הן באגדתא וכוונתו בזה לעשות קשוטין לאורייתא לשם יוצרו, ואף שלא כיון האמת בכלם, מ"מ הוא עכ"פ יגע בתורה וקב"ה חדי בפלפולא.

יהא רעוא מן קדם שמיא כאשר זכינו לסדר ולהעתיק את תורת אלקים חיים מעט"ר שליט"א, כן יחיינו ויקיימנו לשמוע וללמוד לשמור ולעשות את כל דברי התורה הזאת,

תורה

הקדמה

דברי

ח

ומאן יהיב לן נגרא דפרזלא ונשמעינך, ולאורו נסע ונלך
לקבל פני משיח צדקנו ומלכנו בראשינו בב"א.

תלמידיו המתאבקים בעפר רגליו הטהורים

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמור
(א, א).

ויל"ד, דכיון שפתח הכתוב ויקרא אל משה, למה הוצרך לומר עוה"פ וידבר ה' אליו, הלא מובן ממילא שהדיבור הי' אליו?

ואפשר לתרץ בהקדם מ"ש מרן החתם סופר זי"ע לפרש ויקרא אל משה, א' זעירא, דזה כתב מרע"ה מדעתו מענוותנותו, כדאיתא בבעל הטורים. והנה ידוע כי מלאך אכתריא"ל (שם זה הובא בגמרא ברכות דף ז' ע"א, עיי"ש) גימטריא "בסתר", והוא יושב "בסתר" עליון. ומרומז בפסוק שם עולם אתן לו אשר "לא יכרת", הוא אותיות אכתריא"ל חסר א', והוא גימטריא אסת"ר, וחז"ל דרשו פסוק זה תחת הסרפד יעלה הדס זו אסת"ר והי' להי' לאות עולם לא יכרת זה מקרא מגילה (מגילה דף י' ע"ב), והחילוק כשהוא יושב בסתר אבל רואה ומשגיח עלינו בעינים יפות אבל אסת"ר הוא בחינת אסת"ר פני (כדאיתא בגמרא חולין דף קל"ט ע"ב, אסת"ר מן התורה מנין, ואנכי הסתר אסת"ר פני), על כן כשהיתה התשועה ע"י אסת"ר אמרה ואנכי תולעת ולא איש (כדאיתא במגילה דף ט"ו ע"ב שאסת"ר אמרה מזמור זה) אלא אשה כמבואר במדרש, אבל התשועה ע"י מרע"ה הוא בחינת יושב בסתר עליון וצופה ומביט בהשגחה פרטיות.

וכתב עוד וז"ל, אם תצרף תיבת ויקרא עם תיבת משה גימטריא "בסתר", והיינו ויקרא אל משה, פי' תצרף תיבת ויקרא אל תיבת משה, אמנם הוא החזיק עצמו רק בבחינת אסת"ר ע"כ רצה לחסר האל"ף ולכתוב ויקר אל משה ויהיה גימטריא אסת"ר, וע"כ כתב עכ"פ א' זעירא, עכ"ל"ה.

ועפ"י דבריו הק' שויקר"א עם מש"ה גימטריא "בסתר", יתיישב מה שהקשינו מדוע הכפיל לומר עוה"פ וידבר ה'

אליו, דכשקרא ה' אל משה רבינו ע"ה, חשב מרע"ה ברוב ענותנותו, כי בוודאי השי"ת קורא לאיש אחר שג"כ קוראים לו בשם משה, ומשה רצה להסתיר עצמו בין שאר העם, וע"ז ממשיך הכתוב "וידבר ה' אליו", שהקב"ה אמר לו "אליו", כוונתי אליך, ואליך אני רוצה לדבר, ולא לאחר, ומובן כפל הלשון.

והנה באור החיים הק' דיקדק מדוע לא נאמר "ויקרא ד' אל משה", להקדים שמו של הקב"ה לשמו של משה, רק אחר שכתב ויקרא אל משה כתב וידבר ד' אליו. ויש לומר דהנה מקרא מלא דיבר הכתוב (ישעי' ל"ג, ו) יראת ה' היא אוצרו, ופירשו בספה"ק דאוצר שיך לומר על דבר שאינו בנמצא כ"כ הרבה, והוא מכניסו לאוצר, והנה אצל הקב"ה לא שיך יראת שמים, כי אין לו ית' ממי לירא, ולזה אמה"כ יראת ה' הוא "אוצרו", כביכול, שהיראת שמים הוא אוצר גדול אצלו כי לעצמו כביכול אין לו הרבה יראת שמים דלא שיך אצלו לירא, וע"כ הקדים הכתוב ויקרא אל משה, ורק אחר כך הזכיר שמו של הקב"ה, לרמז שהקב"ה בגודל ענותנותו מגדיל את הירא שמים וכותב שמו קודם לשמו של הקב"ה, וע"כ הקדים הכתוב שמו של משה, וכל זה מגודל ענותנותו של הקב"ה.

ומה מאוד יומתק בזה המשך הכתוב, ויקרא אל משה, אי זעירא, דמרמז לענוה כנודע מספה"ק, וע"כ כתב אי זעירא, וראיה לזה שהקב"ה מחשב את העניו שמשפיל עצמו ומחזיק את עצמו כאי"ן, הוא מהמשך הפסוק, וידבר ה' אליו, חזינן מזה שהקב"ה הזכיר קודם שמו של משה ואח"כ שמו, כי הקב"ה אוהב את הענוים, ודו"ק.

ועי' בספה"ק צפנת פענח (פי' בשלח, ובצ"פ החדש הוא בדף קפד) לבאר ענין טהרת המצורע ע"י ולקח עץ ארז ואזוב (ויקרא י"ד), ודרשו חז"ל (תנחומא פרשת מצורע) שאם גס רוחו כארז ישפיל עצמו כאזוב ויתרפא וכו'. והקושיא הא איירי כאן בטהרת המצורע שכבר נתרפא והשפיל את עצמו, ולמה לי ארז. ועוד ב' הפכים בנושא אחד, דאם אזב למה ארז.

דברי פרשת ויקרא תורה יא

ומתרץ וז"ל, על פי משל ששמעתי ממורי זלה"ה מלך אחד ביקש רפואה שיחיה לעולם, ונתנו לו רפואה להרחיק הגאווה כו', וכל מה שנהג עונה ביותר נכנס בלבו גאווה יותר שהוא מלך גדול ועניו ביותר, עד שבא רבו אצלו ולמדו לנהוג מלכות מבחוץ ובקרבו ישפיל דעתו על ידי שהראה לו בית הכסא שהוא מן האדם כו' ודפח"ח.

וכן שמעתי פירוש הפסוק (תהלים צ"ג) ה' מלך גאות לבש, הגאווה מדה מגונה וכו', לכך אמר לצורך הנהגת המלוכה צריך לבוש הגאווה כו', וכעין זה כתוב בספר יד יוסף (פ' תצוה דרוש חמישי) דף קס"ו ותלבש אסתר מלכות (אסתר ה'), מבחוץ לבשה כך, ובקרבה היתה אבודה והדיוטות כו' יעו"ש.

וזה שאמר ולקח עץ ארז להנהגת מלוכה ונשיאות יקח לבוש הגאווה, ובקרבו ישפיל דעתו כאזוב, וק"ל.

ונראה דזהו מה שכתוב במגילת אסתר (ח') ומרדכי יצא בלבוש מלכות וכו', ר"ל כאשר יצא להנהיג המדינה לבש הגאווה בלבוש מלכות להנהגת המלוכה, אבל בקרבו השפיל דעתו, וק"ל.

ובשולי הגליון בצפנת פענח שם הביא מספר דגל מחנה אפרים בדרוש לפורים בפסוק ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, וז"ל, ע"י ששמעתי בשם אא"ז זלל"ה על פסוק ה' מלך גאות לבש, שדקדק הא איתא בכל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו, והיכן נרמז כאן ענותנותו, ואמר ז"ל שהפירוש הוא כך, ה' מלך גאות לבש, היינו שהלבוש הוא רק גאווה, אבל באמת תוכן פנימיותו כביכול אתה מוצא ענותנותו, עיי"ש.

ועל פי זה יש ליישב עוד דקדוק, דהפסוק פתח לשון חיבה, ויקרא אל משה, וברש"י קריאה לשון חיבה עיי"ש, ואח"כ אמר וידבר ה' אליו, דיבור הוא לשון קשה, וצ"ב מדוע פתח בלשון חיבה וסיים בלשון דיבור שהוא קשה.

אך לדברי הצפנת פענח והדגמ"א יתבאר שפיר, דהקב"ה הוא תכלית הענוה וע"כ כתיב אי זעירא ללמדינו דבר זה, וע"כ קרא אל משה, דרך חיבה, להראות שהוא מתשיב מדת הענוה וע"כ אוהב את משה, אבל כדי להראות גם ענין ה' מלך גאות לבש, דלצורך הנהגת המלוכה צריך לפעמים לבוש הגאווה, ע"כ אמר וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמור, דיבור לשון קשה, דכשמדבר לישראל צריך להתנהג לפעמים במדת הגאווה, וע"כ אמר דיבור שהוא לשון קשה, ודו"ק.

